

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Genesis Enarratio

Chyträus, David

Vitebergæ

VD16 C 2625

Capvt Qvadragesimvmprimvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36126

IN GENESIN
CAPVT QVA
DRAGESIMVM.
PRIMVM.

LOCI

- I. Et precipuus locus est, Exem-
plum miranda liberationis
Ioseph.
- II. De somnijs & diuinatione per
somnia.
- III. Nerui euehentes ad gubernationem.
- IIII. De officio boni Principis, &
forma optima gubernationis.
- V. De bonis corporalibus, quod
Deo curæ sint, & cur diu-
nitus dentur.
- VI. De fame.

DE

I.

DE LIBERATIONE
ne ex ærumnis.

Historia Ioseph educti ex carcere, & euecti ad fastigium regni Ægyptiaci, illustrè exemplum est mirandæ liberationis sanctorum, de qua uersiculus Psalm. 33. concionatur. Multæ tribulationes iustorum, sed ex omnibus liberabit eos **DOMINVS**. Etsi enim **DEVS** certo consilio Ecclesiam in hac uita ærumnis exercet, & differt liberationem piorum ex omnibus miserijs in uitam æternam, tamen etiam sæpe in hac uita Sanctos gloriosè ex corporalibus ærumnis liberat, ut gloria ipsius celebretur, hoc est, ut mirandæ liberationes testentur Deo curæ esse Ecclesiam.

2. Vt blasphemij refutentur, qui desertis pijs uociferantur nihil esse prouidentiam, non esse ueranæ doctrinam Ecclesiæ Dei.

3. Vt fides piorum confirmetur. Quod Deus uerè nos recipiat, nos exaudiat, adsit opitulatur etiam cum destituimur à causis secundis.

4. Vt Ecclesia rectè Deum agnoscens & celebrans seruetur.

5. Vt cum hæc beneficia recitantur, multi agnoscant Deum, & ad amorem Dei ac fidem & confessionem inuitentur.

i . 6. Vt

6. Vt pij in ferendis laboribus docendi, in ostendendis uirtutum exemplis, & in omnibus periculis confessionis constantiores sint.

7. Vt Deus gratiarum actione & pijs laudibus celebretur. Hos fines liberationum in Ecclesia illustrant multa testimonia, ut Esaie 48. Propter nomen meum longè faciam furorem meum. Propter me, propter me faciam, ut non blasphemem.

Psalm. 77. Propter gloriam nominis tui Domine libera nos, ne fortè dicant in gentibus, ubi est Deus eorum.

Psalm. 49. Eripiam te, & tu glorificabis me.

Has causas singuli ad historiam liberati Ioseph, Danielis, Electoris Saxonie Iohannis Friderici, & aliorum piorum accommodent.

III.

NERVI EVEHENTES ad gubernationem & auctoritatem.

Singulare & solius Dei donum in est gubernatore auctoritas seu Maestas, ad quam parandam & tuendam hæc tria necesse est coniunctim o Deo tribui.

1. Eximiam uirtutem, & prudentiam.

2. Facili-

2. *Fœlices successus in negocijs uocationis.*
 3. *Inclinationem animorum diuinitus factam in ipso populo, ut rectè monentes diligat, ipsq; sine contumacia obtemperet.*

Hec tria bona cum solius Dei dona sint, perspicuum est, Autoritatem nec posse, nec debere imitatione accersi. In hanc sententiam Prouerb. 20. Salomon inquit, Vt oculus uideat, & auris audiat, Dominus facit utrumq; hoc est, Vt Ioseph excellat sapientia & præuideat uenturam famem, & cernat qua ratione huic malo occurrendum sit. Deinde ut auris Pharaonis, & totius populi Ægyptiaci hunc seruum, iuuenem, captiuum audiat, ipsiq; obtemperet, utrumq; solius Dei beneficium est. Vt Themistocles ualeret consilio, & cerneret quomodo bellum aduersus Xerxem administrandum esset, & ne eius consilia aspernarentur Græci, sed sponte obtemperarent, utrumq; diuinitus fiebat.

Ita Æschylus optabat, $\pi\alpha\rho\omega\ \delta\ \epsilon\pi\omicron\iota\tau\omicron\ \kappa\omicron\upsilon\ \tau\upsilon\ \chi\iota\ \pi\rho\alpha\kappa\tau\eta\rho\iota\omicron\varsigma$, id est, Post consilium sequatur obedientia & successus.

Discamus autem ex hoc loco, Non humana industria parari ueram autoritatem, nec sola sapientia humana regi officia uocationis, sed opus esse auxilio Dei, & in dando consilio, & in flectendis uoluntatibus hominum, & in dandis successibus salutaribus.

DE OFFICIO BONI
Principis, & forma optima
gubernationis.

Et præcipua boni Principis officia, & optima gubernationis formam proponit hoc in loco historia Ioseph, qui circumiens omnes Regiones Ægypti ueram de Deo doctrinam, & optimas artes spargit & in Ecclesijs ac Scholis propagari curat, & tuetur disciplinam & pacem, ac uictum & omnia ad uitæ sustentationem necessaria Ægyptijs procurat. Ideoq; hæc honorificentissima appellatio ei tribuitur à Pharaone, quod sit pater Regionis, & ut in nostra uersione habetur, Saluator Mundi, seu ut Christus Luc. 22. loquitur, *ἐὺς οὐρανῶν*. Hinc definitio sumatur.

Bonus Princeps est minister Dei, ordinatione diuina constitutus, ut sit nutritius Ecclesiæ & Scholarum, & sit custos disciplinæ ac pacis, & puniat contumaces pœnis corporalibus.

Suntq; hæc tria præcipua boni Principis officia.

I. Constitutio Ecclesiarum & Scholarum, in quibus uera Dei noticia & inuocatio, & alie artes uitae necessariae custodiantur, ut de Ioseph dicitur. Psalm. 104. Deus misit ante eos uirum, in seruum uenundatus est Ioseph, Misit Rex & soluit eum, constituit eum Dominum domus suae, ut erudiret Principes eius doctrina sua, & Senes eius prudentiam doceret. Non igitur dubium est Ioseph diuinitus in hoc summum fastigium sapientiae, potentiae, & auctoritatis euectum, sparsisse in Aegypto non solum sanctorum patrum doctrinam, & Ecclesiae propriam de Deo, de lapsu primorum parentum, de uenturo Semine, Sed etiam ueram philosophiam de natura rerum & motibus caelestibus, quae quidem tunc plantata à Ioseph, Anno mundi 2230. semper deinceps in Aegypto usq; ad Ptolemaeum annos 1870. & postea uerè usq; ad nostra tempora mansit.

II. Conseruatio disciplinae externae, seu honestae morum gubernationis per leges & poenas legitimas, ut Aristoteles inquit, ἀρχὴν ὅσι φη λαξ νόμους.

III. Conseruatio pacis & depulsio latrociniorum, seditionum, quibus turbatur tranquillitas publica. Haec tria officia cum fideliter obeunt Principes, & diuinitus iuuantur, optima est gubernatio, quam eruditissimè descripsit Paulus 1. ad Timoth. 2. inquit, Orate pro Magistratibus, ut pacatam & tranquillam

tranquillam uitam agamus in omni pietate & honestate. Et Rom. 13. Et Esa. 49. Reges erunt nutritij tui.

Prodest autem ad omnia hæc munera rectius obeunda ipsos Principes uisitare seu inspicere Ecclesias & politias, esse ἐπισκόπος sicut Ioseph ipse uisitat & circumit omnes Regiones Ægypti.

V.

DE BONIS

Corporalibus.

In loco de CREATIONE testimonia collecta sunt, quæ confirmant Deum etiam corporalium bonorum procuracionem habere. His adiungatur & huius Capitis historia, & cause Sex cogitentur, propter quas proposuit Deus etiam presentium bonorum promissiones, & uult ea à se peti & expectari. Quas supra cap. 26. indicauimus.

TEXTVS.

Byssina stola) stola apud ueteres quamlibet uestem tegentem corpus significabat, à ἐσθλοῦ, id est, apto, orno. Postea ad honestæ Matrone uestem translatum est, ut Caligula Liuiam solebat Vlyssim Stolatam nominare.

Byssus, tenuissimi lini genus, cuius scrupula quaternis denarijs olim permutata sunt. Teste Plinio libro

libro 19. cap. 1. Luca 16. Vestiebatur Purpura & Byffo.

Aliud est ἄβυσσος. ἐδὲλ' ἀγορεύοντες καὶ καὶ δὲ φρέσι βυσσοδ' ομ' εὐορ.

Fecit eum ascendere) Verbum Hiphil significat permissionem. Praeones à Praecimendo.

Vt coram eo genu flecterent) in Hebraeo est אבך Abrech, id est, pater tener. Lutherus uertit pater Regionis.

Saluatorem mundi) in fontibus est זפנה פעהא Zaphnath Paaneah, id est, absconditorum expositor, à זפן abscondit. Ideo uertit Lutherus, consiliarius intimus, heimlicher Radt.

Heliopoleos) in Hebraeo est היליפוליס.

Triginta annorum erat) supra cap. 37. est 16. annorum. Ergo à uenditione Ioseph usq; ad liberationem sunt anni 13. & c.

Affeneth) אסנת Medica, seu sanitatem tribuens.

Manasses) מנשה Menaschah, id est, obliuisci faciens, נשח Nafchah, oblitus est.

Ephraim) אפרים fructificationes, à אפרו פרוהו fructificauit.

Fames) οδ' μ. πάντες μὲν συγκροτοὶ θανάτοιο θνητοῖσι βροτοῖσι λιμῶ δ' οὐκ ἔσονται δαίεσθαι καὶ πότμος ἐπιπέσει.

